OIKEUSMINISTERIÖ

Erityisasiantuntija
Leena Vettenranta

LAUSUNTO

12.4.2018 HE 26/2018 vp

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALAN ERÄIDEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYÄ KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa edellä mainitusta esityksestä. Oikeusministeriö toteaa asiasta seuraavaa.

Esillä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan säädöksiin sisältyviä eräitä henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sekä kumottavaksi joitakin säädöksiä ja säännöksiä. Esityksellä toteutettaisiin maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädännön osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston yleisen tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 edellyttämä ja sallima kansallinen sääntely sekä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston niin sanottu rikosasioiden tietosuojadirektiivi (EU) 2016/680.

Ehdotetut tarkistukset ovat pääosin luonteeltaan teknisluonteisia viittaussäännöksiä ensi toukokuussa sovellettavaksi tulevaan EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen ja sitä täydentävään eduskunnan käsiteltävänä olevaan tietosuojalakiin (HE 9/2018 vp). Lisäksi tarkistettaisiin eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan henkilörekistereiden rekisterinpitäjää ja tietojen säilytysaikaa rekisterissä koskevia säännöksiä.

Esityksessä arvioidaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvan henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn perusteita ja riittävyyttä EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin asettamien velvoitteiden kannalta. Arvioinnin kohteena on tämän erityissääntelyn osalta niissä tarkoitetun henkilötietojen käsittelyn oikeusperusta, rekisterinpitäjä, henkilörekistereiden tietosisällöt ja käyttötarkoitukset, tiedonsaantioikeudet, tietojen yhdistäminen ja niiden luovuttaminen, tietojen virheettömyys ja ajantasaisuus sekä henkilötietojen säilytysaika.

Esillä olevan hallituksen esityksen perusteluissa käsitellään ehdotuksen liittymäkohtia yleiseen tietosuoja-asetukseen ja rikosasioiden tietosuojadirektiiviin. Kuten perusteluissa todetaan, nykyisen henkilötietojen käsittelyn maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla voidaan katsoa olevan mahdollista tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

c- ja e -alakohdan nojalla. Sen voidaan katsoa olevan mahdollista myös asetuksen 18 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa kyse on rekisteröidyn oikeudesta rajoittaa henkilötietojensa käsittelyä. Mainitun 18 artiklan 2 kohta mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn muun muassa tärkeää jäsenvaltion yleistä etua koskevista syistä silloinkin, kun rekisteröity on artiklan 1 kohdan nojalla rajoittanut näiden tietojen käsittelyä.

Useiden esitykseen sisältyvien lakiehdotusten mukaan henkilötietojen käsittelyn sääntelyn kohteena olevassa toiminnassa sovellettaisiin mainittujen erityissäännösten ohella yleistä tietosuoja-asetusta ja eduskunnan käsiteltävänä olevaa yleistä tietosuojalakia. Perustuslakivaliokunta totesi tulotietojärjestelmää koskevasta hallituksen esityksestä HE 134/2017 vp antamassaan lausunnossa (PeVL 49/2017 vp) muun ohella, ettei henkilötietojen käsittelyä koskevassa erityislainsäädännössä ollut tuolloin syytä viitata tietosuoja-asetukseen, jota aletaan soveltaa vasta 25 päivästä toukokuuta 2018 alkaen. Mainitussa hallituksen esityksessä ehdotettu laki oli tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2018 alusta ja se tuli voimaan 16.1.2018.

Esillä olevaan esitykseen sisältyvät lait eivät ole tarkoitetut tulemaan voimaan ennen kuin tietosuoja-asetusta aletaan soveltaa. Esityksen riippuvuutta muista esityksistä koskevassa jaksossa (s. 57) todetaan myös, että esitys liittyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen 9/2018 vp EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi yleiseksi lainsäädännöksi, samoin kuin EU:n rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanoa koskevaan hallituksen esitykseen 31/2018 vp. Niihin sisältyvien lakiehdotusten, kuten ehdotuksen uudeksi tietosuojalaiksi ja esillä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten katsotaan muodostavan kokonaisuuden, jonka olisi syytä tulla voimaan samanaikaisesti. Oikeusministeriö on tästä samaa mieltä todeten, ettei perustuslakivaliokunnan edellä mainittu kannanotto näin ollen näyttäisi vaikuttavan esitykseen sisältyvien lakiehdotusten viittaussäännöksiin tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin.

Oikeusministeriö kiinnitti esillä olevasta hallituksen esityksestä sen valmisteluvaiheessa maa- ja metsätalousministeriölle antamassaan lausunnossa (OM 238/43/2017) huomiota edellä mainitun viittaussäännöksiä koskevan kysymyksen lisäksi myös yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiseen henkilötietojen käsittelyn oikeusperustaan ja henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan nojalla. Oikeusministeriö piti jo tuolloin ehdotettuja säännöksiä näiltä osin perusteltuina ja asianmukaisina, eikä sillä myöskään tässä vaiheessa ole huomautettavaa esillä olevaan hallitukseen esitykseen sisältyvistä säännösehdotuksista. Myös ehdotettujen säännösten suhdetta perustuslakiin on käsitelty esityksen perusteluissa asianmukaisesti.